

Priprema pacijenta za laboratorijske pretrage

1. Opšta uputstva za pripremu pacijenta prije uzorkovanja krvi

- Radi pouzdanosti rezultata laboratorijskih ispitivanja potrebno je da se pacijent pravilno pripremi prije uzorkovanja krvi.
- Prilikom dolaska obavezno donijeti uputnicu i zdravstvenu iskaznicu.
- Za sva laboratorijska ispitivanja poželjno je da se uzorci krvi uzimaju natašte i da se ispoštuje vrijeme vađenje krvi, ujutro između 8 i 10 sati.
- 24 sata prije uzimanja uzorka krvi uzimati uobičajeni obrok hrane, ne premastan.
- Za vađenje krvi potrebno je biti 8 do 10 sati natašte, odnosno u toku tog perioda konzumirati samo vodu. Zadnji obrok smije biti lagana večera, ne kasnije od 19.00 sati. Vodu je dozvoljeno piti i kasnije od 19.00 sati.
- Dan prije odlaska u laboratorij potrebno je izbjegavati jači tjelesni napor i uzimanje alkohola i kofeinskih pripravaka i ne pušiti.
- Uobičajnu terapiju uzeti nakon vađenja krvi ukoliko ljekar nije drugačije odredio.

2. Nakon vađenja krvi

- U cilju sprečavanja nastanka hematoma i mogućih komplikacija nakon venskog vađenja krvi, pacijente molimo slijedeće:
- Odmah čvrsto pritisnite vaticu na mjesto uboda te držite do prestanka krvarenja (oko 5 minuta). Ukoliko ste na antikoagulantnoj terapiji i/ili bolujete od šećerne bolesti i/ili pijete lijekove koji produžavaju vrijeme zgrušavanja (Aspirin, Andol...) vaticu držite najmanje 10 minuta.
- Držite ruku ispruženu i nikako je ne savijajte u laktu.
- Ruku iz koje je vađena krv ne izlažite većem opterećenju tokom dana (izbegavati teretanu, fizičke poslove, nošenje tereta...).
- Nepridržavanje navedenih uputstava može prouzrokovati komplikacije za koje laboratorij nije odgovoran.

POSEBNE PRIPREME PACIJENTA ZA VAĐENJE KRVI

1. Određivanje lipidnog statusa

Dvije sedmice prije uzimanja uzorka krvi:

- uobičajeno se hraniti i izbjegavati promjene u tjelesnoj težini

48 sati prije uzimanja uzorka krvi:

- izbjegavati intenzivnu tjelesnu aktivnost
- ne uzimati alkohol

24 sata prije uzimanja uzorka krvi

Zabranjeno jesti jaja, mlijeko i mliječne proizvode, pržena jela, masno meso, bijeli kruh, masnoće, slatka jela

Obavezno jesti laganu, nemasnu hranu

12 sati prije uzimanja uzorka krvi

- 12 sati prije uzimanja uzorka krvi ne uzimati hranu, ne piti alkohol i kafu, ne pušiti (voda je dozvoljena).

Određivanje holesterola ne bi se trebalo provoditi prije nego što prođe 8 sedmica od:

- akutnog infarkta miokarda
- hirurške operacije
- traume
- akutne bakterijske ili virusne infekcije

2. Određivanje željeza u krvi

Bolesnicima na terapiji željezom krv se uzima:

- 30 dana nakon intramuskularnog davanja željeza.

- 10 dana nakon prestanka uzimanja peroralnog preparata željeza.
- 3 dana nakon intravenoznih infuzija preparata željeza.

24-48 h prije odlaska u laboratorij ne piti sokove obogaćene vitaminima (borovnica, crni ribizl, kupine, cikla, te kupinovo vino) i energetska pića.

Određivanje željeza ne treba sporovoditi u stanju akutne infekcije.

Kod primjene lijekova kao što su acetilsalicilna kiselina, oralni kontraceptivi, hloramfenikol koncentracija željeza će biti povećana.

3. Provođenje testa oralne podnošljivosti glukoze (OGTT)

Tri dana prije provođena testa

- **Normalna prehrana zasićena ugljikohidratima (kruh, tjestenina, krompir, riža)**
- **Ograničavanje tjelesnih aktivnosti**

8-14 sati prije provođenja testa

- **Ne uzimati hranu, ne piti alkohol, ne pušiti**

Za vrijeme izvođenja testa koji traje 2 sata,

- bolesnik ne smije pušiti, jesti i piti kavu ili druga pića, i tokom izvođenja testa treba mirovati.

NAPOMENA: Za izvođenje pretrage OGTT bolesnici se primaju **isključivo** do 8.30.

4. Određivanje postprandijalne koncentracije glukoze

- Tri dana prije testa treba uzimati uobičajene obroke bogate ugljikohidratima
- Večer prije testa ne treba konzumirati hranu i piće, niti pušiti. Smije se piti samo obična voda
- Uzorkovanje se vrši natašte do 8:30 sati
- Nakon vađenja krvi treba pojesti doručak , a zatim treba uzeti uobičajenu terapiju
- Točno 2 sata nakon doručka vrši se drugo uzorkovanje krvi

5. Određivanje markera i hormona

Za pretragu **TPSA/FP**SA (prostata specifični antigen, slobodni i ukupni) krv bi trebalo vaditi najmanje 4-6 sedmica nakon biopsije prostate, trasuretalne resekcije ili traumatske katerizacije i uopće ikakve manipulacije prostatom kao i 4-6 sedmice nakon uspješne antibiotske terapije prostatitisa ili infekcije urinarnog trakta. Također bi trebalo izbjegavati ejakulaciju najmanje 24 sata prije vađenja krvi kao i vožnju bicikla prije samog vađenja krvi.

Kod određivanja hormona štitne žljezde, ukoliko pacijent uzima oralnu terapiju, lijek se uzima nakon vađenja, tako da razmak između posljednje doze lijeka i vađenja krvi bude 24 sata!

UPUTE ZA SAKUPLJANJE UZORKA URINA

Prije davanja uzorka urina mora proći najmanje 4 sata a najviše 8 sati od posljednjeg pražnjenja mjehura. Analiza urina se ne preporučuje kod žena neposredno prije, za vrijeme i neposredno poslije menstruacije.

Ukoliko uzorak urina uzimate kod kuće, uzorak izbora je prvi jutarnji urin odmah nakon buđenja prije drugih aktivnosti. Uzorak prikupite u sterilnu čašu s poklopcem (kupuje se u apoteci).

Nakon jutarnje toalete spolovila, prvi se mlaz jutarnje mokraće izmokri u WC, a srednji prikupi u sterilnu čašu.

Uzorkovanje za analizu sredstava ovisnosti

Kod prijema uzoraka provjerava se podudarnost osobnih podataka (ime, prezime i datum rođenja) na uputnici i lične karte i upisuje se broj protokola na urinsku čašu. Ukoliko se podatci ne podudaraju, uzorak urina se ne prihvata.

Za analizu urina na sredstva ovisnosti ne primaju se doneseni uzorci, već samo uzorak uzeti u Zavodu, pod nadzorom ovlaštenog osoblja.

Prilikom prijema uzoraka mokraće koji su uzeti u našem laboratoriju, radi izbjegavanja moguće manipulacije uzorkom, osoblje laboratorija provjerava temperaturu mokraće. Ukoliko je uzorak hladniji od tjelesne temperature, takav se uzorak neće zaprimiti.